
SİNOPE ANTİK KENTİ'NDEN BİR GRUP İON BAŞLIĞI

A GROUP OF IONIC CAPITALS FROM ANCIENT SİNOPE

ГРУППА ИОНИЧЕСКИХ КАПИТЕЛОВ ИЗ ДРЕВНЕГО СИНОПА

Nazlı YILDIRIM*

ÖZ

Söz konusu bu çalışmada Paphlagonia Bölgesi'nde yer alan Sinope Antik kenti içerisinde tespit edilmiş olan bir grup İon başlığı incelenmiş olup tüm bu başlıkların tipolojilerinin belirlenmesi, hangi tür yapılara ait olabileceği ve tarihlendirilmesi gibi konulara yer verilmiştir. Bu çalışma içerisinde değerlendirmeye alınan ve zengin bezeme çeşitliliğine sahip olan 17 İon başlığının A/B yüzleri abakus, volüt, kymation ve palmetlerin düzenlenişi açısından tipolojik olarak aynı özellikleri göstermektedir. İon başlıklarının yan yüzlerinde yer alan pulvinus ve balteuslar da oldukça zengin bezeme çeşitliliğine sahiptirler. Başlıkların yan yüzlerinde iki pulvinusu, derin bir oygu profili ile tam ortada birbirinden ayıran ve pulvinusun belirginleşmesini sağlayan yalancı balteus tekniği kullanılmış örnekler de söz konusudur. Başlıklar arasında gözlemlenen tipolojik ve stilistik ayrıntılar, genel olarak Anadolu'nun Roma İmparatorluk Dönemi'nde özellikle M. S. 2. yüzyıla işaret etmektedir. Thyateira, Pergamon Asklepion ve Perge Sütunlu Cadde örnekleriyle olan yakın benzerlikler, benzer ölçülere sahip olan özellikle 10 başlığın (Katalog no. 7-17, Resim 7-17) bir stoa ya da sütunlu cadde ile bağlantılı olabileceğini düşündürmektedir. Örnekler aynı tipolojik özelliklere sahip olsalar da detaylarda gözlemlenen işçilik farklılıkları ve bezeme zenginliği, kentte önemli bir yerel atölyenin ya da en azından dönemin popüler mimari uygulamalarını ve bezemelerini bilerek ve takip ederek uygulayabilen yetenekli ustaların varlığı konusunda önemli ipuçları barındırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Karadeniz, Paphlagonia, Sinope, İon Başlığı, Mimari Bezeme*

ABSTRACT

In this study, a group of Ionic capitals identified in Sinope Ancient City in Paphlagonia Region were examined and determination of the typology of all these capitals, what kind of structures they belong to and dating. The A/B sides of the 17 Ionic capitals, which are evaluated in this study and have a rich variety of decoration, show the same typological features in terms of the arrangement of abacus, volute, kymation and palmettes. Pulvinus and balteus on the side faces of the Ionic capitals also have a rich variety of decoration. There are also pseudo-balteus techniques, which separate the two pulvinus on the sides of the capitals,

* ORCID: [0000-0002-2924-5111](https://orcid.org/0000-0002-2924-5111). Dr. Öğretim Üyesi. Sinop Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, 57000 Kampus/SİNOP, nazliyildirim@sinop.edu.tr

Sinope Antik Kenti'nden Bir Grup İon Başlığı

with a deep groove profile in the middle and allow the pulvinus to become prominent. Typological and stylistic details observed between the capitals generally indicate the 2nd century during the Roman Imperial Period of Anatolia. The close similarities with Thyateira, Pergamon Asklepiion and Perge Column Street examples suggest that especially 10 capitals (Catalog no. 7-17, Picture 7-17) with similar dimensions may be associated with a stoa or colonnaded street. Although the samples have the same typological characteristics, the differences in workmanship and the richness of decoration observed in the details provide important clues about the presence of an important local workshop or at least the skilled craftsmen who can knowingly apply the popular architectural practices and ornaments.

Keywords: *Black Sea, Paphlagonia, Sinope, Ionic Capital, Architectural Decoration*

АННОТАЦИЯ

В нижеследующей статье исследуются группа ионийских капителей в районе Пафлагонии древней части города Синоп, определяется типология названий, структура и дата их строения. В исследовании оцениваются А/В фасады 17-и капителей, которые имеют богатое разнообразие украшений и с точки зрения расположения типологически демонстрируют традиционные особенности абаки, улитки, кимации и пальметт. Пулвины и балтеи, расположенные по бокам ионической столицы, также имеют очень богатое разнообразие украшений. Имеются, также, примеры по бокам головы, в которых использована техника т.н. ложного балтея. Она отделяет два пулвина друг от друга в середине с глубоким профилем полости и делает их кажущимися. Типологические и стилистические детали, наблюдаемые среди названий, обычно указывают на 2-й век нашей эры, особенно период Римской империи в Анатолии. Учитывая их близкое сходство с примерами Тьятейры, Пергама Асклепиона и колоннами Перге и их одинаковые размеры (Каталог № 7-17, фото 7-17) предполагается, что 10 голов могут быть связаны с колонной улицей. Хотя образцы имеют одинаковые типологические особенности, однако имеется различия в мастерстве и отделке, наблюдаемые в деталях. Всё это содержит подсказки о наличии важной местной мастерской в городе или, по крайней мере, умелых мастеров, которые могли применять и следовать популярным архитектурным практикам и декорациям того времени.

Ключевые слова: Черное море, Пафлагония, Синоп, ионские капитель, архитектурный декор.

Bu çalışmada, Paphlagonia Bölgesi'nde yer alan Sinope Antik kentinde, farklı yıllarda gerçekleştirilen günümüz temel kazıları, bahçe düzenleme çalışmaları ya da satın alma yoluyla ele geçen ve şuan Sinop Arkeoloji Müzesi'nde korunan 17 İon başlığı incelenmiştir. Tümü üç yumurtalı kymationa sahip olmalarıyla belirgin bir grup oluşturan bu başlıkların hem А/В yüzleri hem de yan yüzleri değerlendirilerek, başlıkların ayrıntılı tanımlamaları, stilistik ve tipolojik benzerlerinin tespiti, hangi tür yapılara ait olabilecekleri ve tarihlendirme önerisi gibi konulara yer verilmiştir.

1-Танımlаma

А- А/В Yüz Tanımlаma: Katalog no. 1-17, Resim 1a-17a.

Değerlendirilmeye alınan İon başlıklarının tümünde abakus düz, bezemesiz ve ince plakalar şeklinde düzenlenmiştir. Kanalislerin tümü, düz ve bezemesizdir. Astarsız olan volütler, ince bir bant şeklinde düzenlenmiştir. Volütler üç sarmalıdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Volüt kanalları düzdür. Başlıkların tümünde ekinus, üç yumurta bezemesi ile oluşturulmuştur. Yumurtaların etrafını saran kabuklar, yuvarlak kenarlıdır. Kabukları birbirinden ayırmak için kullanılmış olan ok ucu bezemeleri, tek bir

örnek dışında (**Resim 15a**) kanatları vurgulanmadan, yukarıdan aşağıya doğru düz uzanan ince şeritler biçimindedir. Volütlerin üzerinden uzanarak, yumurta bezemelerini her iki köşede sınırlandıran palmetlerin tümü, üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üstten geniş bir bölümünü kapatmaktadır. Çanak yaprakları sade ve oval bir bölüm şeklinde, basitçe düzenlenmiştir. En altta küçük bir astragal profili ile sonlanan bu başlıkların tümü sütun tambursuzdur yani sütun üst parçası olmaksızın, ayrı bir bölüm olarak şekillendirilmiştir.

B-Yan Yüz Tanımlama: Katalog no. 1-17, Resim 1b-17b.

B1-Pulvinus

İon başlıklarının yan yüzlerinde ortaya doğru giderek daralan silindir şeklindeki pulvinuslar, farklı yapraklar şeklinde düzenlenmiştir. Sinope pulvinus örneklerini genel olarak aşağıdaki şekilde ana gruplara ayırmak mümkündür:

a-Birbirine Bağlı Çizgisel Yapraklar: Bu gruba giren örneklerde (**Resim 8b-9b**) pulvinus, çizgisel ve sade yapraklar şeklinde biçimlendirilmiştir. Detayları ince çizgisel hatlarla belirtilmiş olan yapraklar, merkezden yuvarlak hatlarla başlamakta ve iki yana açılarak ilerlemektedir. İki yana açılan yaprakların ortalarında küçük bir yaprak biçiminde düzenlenmiş olan tomurcuk bezemesi yer almaktadır. Pulvinus, bu haliyle bir yaprak buketini andırmaktadır.

b-Birbirine Bağlı Düz Yapraklar: Bu gruba giren örneklerde pulvinus, uzun ve düz yapraklar biçiminde düzenlenmiştir (**Resim 1b. 2b. 3b. 4b. 7b. 10b. 11b. 12b. 13b. 14b. 17b**). Örneklerde büyük ana yaprakların aralarında, yine düz yapraklar şeklinde biçimlendirilmiş ara yapraklar yer almaktadır. Yapraklarda düz bir çizgi şeklinde belirtilen ana damarlar dışında sap, dal, yan damar ya da yaprak kenarları gibi detaylar vurgulanmamıştır. Bu uygulamanın dışına çıkarak yan damarları vurgulanan tek bir örnekte (**Resim 7b**) ana ve yan damarlar, derin olmayan oldukça ince çizgiler halinde belirtilmiştir. Bu grup içerisinde birbirine bağlı olarak kesintisiz devam eden yaprak sıraları şeklinde bir görüntüye sahip olan pulvinus örnekleri de söz konusudur (**Resim 12b**).

c-Pullu Yatay Yapraklar: Bu gruba giren tek bir örnekte pulvinus yanyana dizilen yaprak sıralarının, üst üste sıralar oluşturacak şekilde yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur (**Resim 5b**). Küçük ve sade yaprakların, ince bir şerit şeklinde vurgulanan ana damarları dışında sap, yan damar ya da yaprak kenarları gibi detaylar vurgulanmamıştır.

d-Yatay Palmet Yapraklar: Bu gruba giren tek bir başlıkta pulvinus, düz ve kıvrık palmet yapraklarının birlikte kullanılmasıyla oluşturulmuştur (**Resim 6b**). Alt bölümlerde yer alan palmetler, düz yaprak şeklinde düzenlenmiş iken, abakusa doğru uzanan üst yaprakların uçları yukarı doğru hafifçe kıvrılarak sonlanmaktadır. Ana palmet yapraklarının arasında, uçları yukarı doğru hafifçe kıvrılan daha hacimli ara yapraklar yer almaktadır.

e-Yatay Akantus Yapraklar: Toplam iki örnekte (**Resim 15b-16b**) tespit edilmiş olan bu pulvinus tipi, yatay olarak yanyana yerleştirilmiş büyük boyutlu akantus yapraklarından oluşmaktadır. Ana akantus yaprakların damarları, ince ve çizgisel hatlarla vurgulanmıştır. Büyük akantus yapraklarının arasındadaha küçük boyutlu ara akantus yaprakları yer almaktadır.

B2- Balteus

Sinope İon başlıklarının yan yüzlerini oluşturan pulvinuslar, tam ortada belirgin balteuslarla birbirlerinden ayrılmaktadır. Kentte balteus tipolojisi, oldukça zengin bezeme çeşitliliğine sahiptir ve örnekleri aşağıdaki şekilde ana gruplara ayırmak mümkündür:

a-Yuvarlak Düz Bantlar: Bu gruba giren tek bir örnekte (**Resim 13b**) balteus yuvarlak hatlı, düz bir bant şeklinde düzenlenmiştir.

Sinope Antik Kenti'nden Bir Grup İon Başlığı

b-Kalın Düz Bantlar: Kalın düz bantlar şeklinde düzenlenmiş olan bu balteus tipinde örnekler, birbirinden farklı bezeme öğelerine sahiptir. İlk örnek ortada yer alan dışbükey kalın bantın, iki yanda yuvarlak bantlar tarafından sınırlandırılmasıyla oluşturulmuştur (**Resim 5b**). Bu örnekte balteusun her iki ucunda, iki yana doğru açılan küçük yapraklar yer almaktadır. Kalın bir bant şeklinde düzenlenmiş olan ikinci örneğin merkezinde üst üste yerleştirilmiş yarım ay şeklinde, iç bükey profiller yer almaktadır (**Resim 12b**). Yanyana iki düz bant şeklinde düzenlenmiş olan son örnek, iki yanda dönmüş bantlarla sınırlandırılmıştır (**Resim 16b**).

c-Yaprak Motifleri: Bu grupta balteus, farklı biçimlere sahip büyük bir yaprak motifinin her iki pulvinusu ortada dikey olarak sarmasıyla oluşturulmuştur (**Resim 2b. 6b. 11b. 15b. 17b**). Örneklerde yaprak kenarları ve ana damarlar, çizgisel hatlarla belirtilmiştir.

B3-Yalancı Balteus

Sinope İon başlıklarının yan yüzlerinde balteus bulunmayan örnekler de söz konusudur. Bu tür örneklerde iki pulvinusu, derin bir oygu profili ile tam ortada birbirinden ayıran ve pulvinusun belirginleşmesini sağlayan yalancı balteus tekniği (*pseudobalteus*: Bingöl, 1980, s. 56) kullanılmıştır. Sinope örneklerinde, kullanıldığı başlığın yan yüzüne daha yalın ve zarif bir görüntü kazandıran bu teknik, bu anlayışa paralel olarak genellikle yatay yapraklar şeklinde biçimlendirilmiş yalın pulvinuslar ile birlikte kullanılmıştır (**Resim 1b. 3b. 4b. 7b. 8b. 9b. 10b. 14b**).

2- Tipolojik ve Stilistik Değerlendirme

Konumuz kapsamında değerlendirmeye alınan 17 İon başlığında gözlemlenen bezemesiz abakus ve kanalisler, üç sarmallı ve astarsız volütler, üç yumurtadan oluşturulan kymationlar, köşe yumurtalarının üstten geniş bir kısmını kaplayan üç yapraklı palmetler ve başlıkların sütun üst parçası olmadan işlenmesi gibi uygulamalar, bu başlıkların tipolojik olarak ortak özelliklere sahip olduğunu göstermektedir. Sinope başlıklarının ekinus bölümünde yer alan yumurta, kabuk ve palmet bezemeleri stilistik olarak ayrıntılı, kabarık, canlı ve kaliteli bir işçiliğe sahiptir. Uzun ve oval bir forma sahip olan yumurtalar, doldurduğu kabuklardan belirgin ve derin bir oyuyla ayrılmaktadır (Karaosmanoğlu, 1996, s. 35-51) ancak iki başlık örneğinde zeminden büyük oranda ayrılmış olan yumurta bezemeleri kabuklardan bağımsız, plastik ve daha canlı bir görüntüye sahiptir (**Resim 16a-17a**). Yumurtaları çevreleyen yuvarlak kenarlı kabuklar, zeminden kabarık ve yumurtalarla paralel şekilde oval bir forma sahiptir. Kabuklar ve ok ucu bezemeleri birbirlerinden ince bir oygu ile ayrılmıştır ve bu görüntüleriyle bir bütün halindedirler. Genel olarak canlı ve plastik bir işçiliğe sahip olan geniş palmet yapraklarının uçları, kanalise doğru hafifçe dalgalanmaktadır. Tek bir örnekte ince yapraklar şeklinde düzenlenen palmetlerin uçları, içe doğru belirgin bir biçimde kıvrılarak sonlanmaktadır (**Resim 12a**).

Başlıkların sahip olduğu bu tipolojik ve stilistik özellikler genel olarak Anadolu'nun Roma İmparatorluk Dönemi İon başlık tipolojisine paralel bir görüntü içerisinde. Sinope başlıkları, konu hakkında ayrıntılı çalışmalar gerçekleştiren Orhan Bingöl'ün yapmış olduğu sınıflandırmalardan "E.2.a" grubuna dahil edilebilir (Bingöl, 1980, s. 37-38). Bezemesiz abakuslu, astarsız volütlü, üç yumurtalı kymationlu, iki palmet yapraklı ve sütun tambursuz örneklerden oluşan bu başlık grubu Herakleia Pontike, Pergamon, Ephesos, Thyateira, Hierapolis, Laodikeia, Pessinus, Yalvaç ve Side gibi kuzeyde Bithynia Bölgesi'nden başlayarak Mysia, İonia, Phrygia, Pisidia ve Pamphylia Bölgesi'ne uzanan Anadolu'nun geniş bir coğrafyasında, Trajan Dönemi'nden başlayarak M. S. 5. yüzyıla kadar kullanılmışlardır (Bingöl, 1980, s. 37-38). Söz konusu grup içerisinde yer alan ve M. S. 2. yüzyıla tarihlendirilen Thyateira Sütunlu Cadde (Bingöl, 1980, Kat. no. 7-10, Taf. 17), İzmir

Basmane Müzesi'nden başlık (Bingöl, 1980, Kat. no. 154, Taf. 18), İzmir Kültürpark Müzesi'nden başlık (Bingöl, 1980, Kat. no. 163, Taf. 17) ve Side kentinden başlık (Bingöl, 1980, Kat. no. 291, Taf. 19) örnekleri, Sinope başlıklarıyla stilistik olarak en yakın karşılaştırma örneklerini sunmaktadır.

Bu karşılaştırma örneklerinin yanı sıra Orhan Bingöl'ün sınıflandırmasında "C.3.a" grubunda yer alan ve genel olarak M. S. 2. yüzyıla tarihlendirilen örnekler, ekinusu oluşturan yumurta sayıları dışında Sinope başlıkları ile yakından ilişkili görünmektedir (Bingöl, 1980, s. 33-34). Bezemesiz abakuslu, astarsız volütlü, beş yumurtalı kymationlu, üç palmet yapraklı ve sütun tambursuz örneklerden oluşan bu başlık grubu içerisinde özellikle Hadrian Dönemi'ne tarihlendirilen Pergamon Asklepion Sütunlu Cadde başlıkları (Bingöl, 1980, Kat. no. 54-55, Taf. 8, 11; Kat. no. 72, Taf. 8; Kat. no. 72-76, Taf. 12; Koçel-Erdem, 1995, s. 65-67, Lev. 40-1, 2) ile Perge Sütunlu Cadde başlıkları (Bingöl, 1980, Kat. no. 233-261, Taf. 13-14; Mansel, 1958, s. 15, Resim 1-9; Özdzibay, 2012, s. 80-99) stilistik açıdan en yakın karşılaştırma örneklerini sunmaktadır. Örneğin astarsız üç sarmallı volütler, yuvarlak kenarlı kabuklardan belirgin bir oyuğu ile ayrılan üstten düz kesilmiş uzun formlu yumurtalar, kabuklar arasında kanatları vurgulanmadan yukarıdan aşağıya doğru düz inen ok ucu bezemeleri, birbirlerinden yüzeyel bir hatla ayrılarak bir bütün halinde olan kabuk ve ok ucu bezemeleri ile uçları yukarı doğru dalgalanan üç yapraklı palmetlerin işlenişi büyük oranda benzerdir.

Sinope başlıklarının pulvinus ve balteus bezemelerinde de Roma Dönemi Anadolu'sunun genelinde görülen hemen her tipten örnek kullanılmıştır. Örneğin başlıklarda kullanılmış olan birbirine bağlı yatay yapraklar (**Resim 1b. 2b. 3b. 4b. 7b. 10b. 11b. 12b. 13b. 14b. 17b**) (Bingöl, 1980, s. 111-113, Taf. 36-38), pullu yatay yapraklar (**Resim 5b**) (Bingöl, 1980, s. 89-90, Taf. 27-28), yatay palmet yaprakları (**Resim 6b**) (Bingöl, 1980, s. 104-109, Taf. 34-36) ve yatay akanthus yaprakları (**Resim 15b-16b**) (Bingöl, 1980, s. 100-101, Taf. 32-33) şeklinde düzenlenmiş olan pulvinus örnekleri M.Ö. 1 yüzyıldan başlayarak Roma İmparatorluğu'nun sonlarına kadar geniş bir tarih aralığında, Anadolu'nun pek çok kentinde, çok farklı tip ve biçimde kullanılmış popüler bezemelerdir. Sinope örnekleriyle tipolojik ve stilistik açıdan benzerlikler tespit etmiş olduğumuz Thyateira Sütunlu Cadde (Bingöl, 1980, Pullu yatay yapraklar şeklinde pulvinus: Kat. no. 7-11, Taf. 27), Asklepion Sütunlu Cadde (Bingöl, 1980, Yatay yapraklar şeklinde pulvinus: Kat. no. 54, 76, Taf. 37; Yatay palmet şeklinde pulvinus: Kat. no. 55, 74, 75, Taf. 34; Pullu yatay yapraklar şeklinde pulvinus: Kat. no. 72, Taf. 27) ve Perge Sütunlu Cadde (Bingöl, 1980, Yatay yapraklar şeklinde pulvinus: Kat. no. 233, 234, 235, 237, 241, 242, 253, 255, 258, 309, Taf. 38; Yatay palmet şeklinde pulvinus: Kat. no. 238, 240, 247, 249, 251, 251, 254, 256, 259, 261, Taf. 35-36) başlıklarının yan yüzlerinde de zengin bezeme çeşitliliğine sahip pulvinusların tümü, birbirinden farklı şekilde düzenlenmiştir. Örneklerin tümünde yaprakların şekli, sayısı, diziliş biçimi, yaprak damarlarının ya da tomurcuklarının belirtilmesi gibi ayrıntılarda farklılıkların söz konusu olduğu gözlemlenmektedir. Bu nedenle pulvinus bezemelerinin tipolojik ve stilistik açıdan kesin benzerlerini tespit etmek, zengin bezeme çeşitliliği nedeniyle oldukça zordur.

Benzer bir durum balteus düzenlemeleri için de geçerlidir. Hellenistik Dönem'den başlayarak Roma İmparatorluğu'nun sonuna kadar Anadolu'da geniş bir coğrafyada kullanılmış olan; çiçek, tomurcuk, palmet, sarmaşık, üstüste yerleştirilmiş yapraklar, kanat motifleri, örgü ve düğüm bantları gibi birbirinden farklı tipe ve biçime sahip, sayısız balteus tipi bulunmaktadır (Bingöl, 1980, s. 57-77). Sinope başlıklarında yuvarlak düz bantlar (**Resim 13b**) (Bingöl, 1980, s. 72-73), kalın düz bantlar (**Resim 5b. 12b.16b**) (Bingöl, 1980, s. 61-62) ve yaprak motifleri (**Resim 2b. 6b. 11b. 15b. 17b**) (Bingöl, 1980, s. 64-65) şeklinde

Sinope Antik Kenti'nden Bir Grup İon Başlığı

düzenlenmiş olan birbirinden farklı balteus bezemeleri de benzer şekilde zengin bezeme çeşitliliğine sahiptir.

Sinope başlıklarında sıkça kullanılmış olan yalancı balteus tekniği ile oluşturulan yan yüz düzenlemesi (**Resim 1b. 3b. 4b. 7b. 8b. 9b. 10b. 14b**) ise Roma Dönemi'nde M. S. 2. ile M. S. 4. yüzyıllar arasında Pergamon, Ephesos ve Side gibi pek çok kentte karşılaşılabilen bir balteus uygulamasıdır (Bingöl, 1980, s. 56, 77, Kat. no. 54, 87, 112, 158, 220, 263, 293, 304).

3- Genel Değerlendirme ve Sonuç

Bu çalışma içerisinde değerlendirmeye alınan ve zengin bezeme çeşitliliğine sahip olan 17 İon başlığının A/B yüzleri abakus, volüt, kymation ve palmetlerin düzenlenişi açısından tipolojik olarak aynı özellikleri göstermektedir. Tipolojik olarak aynı özelliklere sahip olsalar da başlıkların stilistik olarak farklılıklar gösterdikleri de gözlemlenmektedir. Başlıkların ekinus bölümünde yer alan yumurtalar, etraflarını çevreleyen kabuklardan farklı derinlikte oygularla ayrılmaktadır. Örneğin yumurtaları derince bir oyuğu ile kabuklardan ayrılarak bağımsız ve plastik bir görüntüye sahip olan iki başlık (**Resim 16a-17a**), stilistik açıdan diğer örneklerden belirgin bir şekilde farklıdır. Benzer şekilde başlıkların palmet yaprakları da stilistik açıdan farklılıklar içermektedir. Örneğin uçları, içe doğru belirgin bir biçimde kıvrılarak sonlanan palmet örneği (**Resim 12a**) diğerlerinden belirgin bir biçimde farklı bir düzenlemeye sahiptir. Bu durum başlıkların farklı ustalar tarafından çalışılmış olduğuna ve atölyede çalışan her ustanın bezemeye kendi özgün yorumunu kattığına işaret ediyor olmalıdır.

Kent mimari heykeltıraşlığı konusunda gözlemlenen tipolojik ve stilistik benzerlikler, kentte dönemin popüler mimari uygulamalarını takip ederek uygulayabilen ustalara sahip, yerel bir mimari heykeltıraşlık atölyesinin varlığı konusunda da önemli ipuçları sunmaktadır. Karadeniz kıyısı boyunca coğrafi ve stratejik olarak önemli bir konuma sahip olan Sinope kentinin (Akurgal ve Budde, 1956, s. 3-11; Akurgal, 1956, s. 47-61; Erzen, 1956, s. 69-72; Boysal, 1959, s. 23-29; Barat, 2012, s. 25-64) M. Ö. 6. yüzyılın başlarından M. Ö. 4. yüzyılın sonlarına kadar pışmış toprak mimari bezemeler ürettiği de göz önüne alındığında (Billot, 2012, s. 217-359); Arkaik Dönem'den başlayarak Roma Dönemi içerisine kadar faaliyet göstermiş önemli bir atölyenin bulunduğu; bu çalışma içerisinde değerlendirilmeye alınan örnekler ışığında bu atölyenin Roma Dönemi Anadolu'sunun popüler mimari uygulamalarını takip ettiğini ortaya koymaktadır. Söz konusu atölyenin Anadolu'nun diğer hangi sanat atölyeleri ile (Aphrodisias, Ephesos, Pergamon, Pamphilya vb) birebir etkileşim içerisinde olup olmadığı konusunda kesin bir yargıya varmak şu an için oldukça zordur çünkü İon başlıklarındaki tipolojik ve stilistik uygulamalar kesin bir atölyeye atfedilemeyecek, pek çok bölge ve kentte tercih edilebilen dönemin sevilen ve yaygın bezemeleridir.

Sinope kentinde var olan bu yerel atölye, olasılıkla çok geç dönemlere kadar faaliyet göstermiştir. Konu ile ilgili olarak Osmanlı İmparatorluğu'nun geç yıllarında adı "Palatia" olan Saraylar (Prokonnesos) yerleşiminde yaşayan ve ocaklarda çalışan Yunan kökenli ustalar 1923'ten sonraki nüfus mübadelesinde Yunanistan'a gönderilmiş, yerlerine Sinop-Ayancık'tan getirilen ustalar yerleştirilmiştir. Anadolu'daki taş ustalarının hemen tümünün Sinop'tan gelmesi nedeniyle taş ustaları genellikle *Sinoplular* olarak anılmışlardır. Bu durum bölgede uzun süren bir taş işçiliği geleneği olduğunun ipuçlarını ayrıca vermektedir (Albustanlıoğlu, 2006, s. 8 Dipnot 19; Asgari, 1978, s. 469).

Sinope kentinin farklı noktalarında günümüz temel kazıları, çevre düzenleme çalışmaları ya da satın alma yolu ile ele geçen İon başlıklarının orijinal kullanım alanlarını kesin olarak tespit etmek; başlıklar sistemli bir kazı ya da araştırmadan elde edilmediği için

oldukça zordur ancak tipolojik, stilistik ve boyut olarak aynı özelliklere sahip olan özellikle 10 başlığın (**Katalog no. 7-17, Resim 7-17**) kaliteli işçiliği de göz önüne alındığında bu başlıkların kentin önemli bir kamu yapısında kullanılmış olduklarını düşünmek mümkün görünmektedir. Bu başlıklar arasında gözlemlenen tipolojik ve stilistik ayrıntılar, genel olarak Anadolu'nun Roma İmparatorluk Dönemi'nde özellikle M. S. 2. yüzyıla işaret etmektedir. Thyateira, Pergamon Asklepion ve Perge Sütunlu Cadde örnekleriyle olan yakın benzerlikler, başlıkların bir stoa ya da sütunlu cadde ile bağlantılı olabileceğini düşündürmektedir.

Roma İmparatorluğu'nun siyasi ve ekonomik olarak oldukça güçlü olduğu M. S. 2 ve 3. yüzyıllarda anıtsal kamu yapıları inşa edilmiş, başkent Roma ve Hellenistik Dönem geleneklerini devam ettiren Anadolu yerel atölyelerinin karşılıklı etkileşimi ile mimari bezemelerde belirgin ve karakteristik özellikler oluşturulmuştur (Başaran, 1990, s. 232-238; Koçel-Erdem 1995, s. 1-8; Karaosmanoğlu, 1996, s. 35-51; Mert, 2002, s. 257-258; Can, 2005, s. 89-90). M. S. 2. ve 3. yüzyıllarda zengin mimari bezemelerle süslenmiş sütunlu caddelerin inşası artmış ve özellikle Doğu Roma eyaletlerinde yer alan kentlerin en önemli mimari yapılarından biri haline gelmişlerdir (Gülbay, 2009, s. 185-193; Vandeput, 1997, s. 64-82; Thomas, 2007, s. 127-149). Mysia, İonia, Pamphylia ve Kilikia Bölgeleri'nde yer alan kentler başta olmak üzere Anadolu'nun Roma Dönemi kent peysajında önemli bir yere sahip olan sütunlu caddeler, etraflarında sıralanan kamusal ve ticari yapılarla kentin en anıtsal ve prestijli alanını oluşturmuşlardır (Ward-Perkins, 1974, s. 32; Ward-Perkins, 1981, s. 282-286; Güven, 2003, s. 41-47). Bu yüzyıllarda yaygın bir şekilde inşa edilen sütunlu caddelerde kullanılan İon sütun başlıklarının yan yüzleri de hepsi birbirinden farklı şekilde biçimlendirilmiş zengin pulvinus ve balteus düzenlemelerine sahiptir (Bingöl, 1980, s. 131).

Konu ile ilgili olarak Sinope'nin ana caddesinin yer alabileceği tek alan, günümüz modern kentin en merkezi caddesini de oluşturan Sakarya Caddesi'dir. Anakaradan adaya geçişin sağlanabildiği doğu-batı doğrultulu bu tek aks üzerinde (**Resim 18**) olasılıkla Antik kentin sütunlu caddesi (Decumanus) yer almaktadır (Bryer ve Winfield, 1985, s. 75-76) ve söz konusu 10 başlık (**Katalog no.7-17, Resim 7-17**) Anadolu'da görülen mimari uygulamalarla paralel şekilde kentin ana caddesinde kullanılmış olabilirler. Ölçüleri ile farklılaşan diğer başlıklar, kentte İon düzeninde inşa edilmiş başka kamu yapılarının varlığına işaret etmektedir (**Katalog no. 1-6, Resim 1-6**).

M. S. 2 ve 3. yüzyılda Anadolu'nun genelinde görülen yoğun imar faaliyetlerinin Sinope kentini nasıl etkilediği konusunda bilgilerimiz sınırlı olsa da kentte ele geçen yazıtlı bir arşitrav-friz bloğu konu hakkında önemli bilgiler sunuyor olabilir. Arşitrav ve friz bölümü tek bir blokta yer alan bu mimari parça üzerinde İmparator Marcus Aurelius'u onurlandıran bir yazıt yer almakta; türü belirtilmese de yapının İmparatora armağan edildiği belirtilmektedir. Yazıtı ile M. S. 175-180 yıllarına tarihlendirilen bu mimari parçanın konumuz kapsamında incelenen başlıklarla birlikte kullanılmış olduğu konusunda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır ancak gırland kuşağı bezemeli frizi ve fascialarşitravı ile bu mimari parçanın İon ya da Korinth düzeninde inşa edilmiş bir yapıya ait olduğu kesindir (French, 2004, s. 57-60, Pl. 14, No. 90).

Kentte inşa edilmiş olan kamu yapıları konusunda antik yazarlar da önemli bilgiler vermektedir. Örneğin Antik yazarlardan Strabon kent yapıları hakkında şu bilgileri vermektedir: "*Kent surlarla, güzel bir şekilde çevrili olup, ayrıca gymnasium, agora ve sütunlu caddelerle gösterişli bir şekilde süslenmiştir.*" (Strabon, çev. 2000. XII. 3. 11). 1826 yılında kenti gezen Fransız coğrafyacı Verneur da çizmiş olduğu plan üzerinde agora, stoa, tiyatro, nymphaion, gymnasium ve çok sayıda tapınağa işaret etmektedir ancak günümüzde bu yapılar modern yerleşim nedeniyle tespit edilememektedir (Verneur, 1826, s. 257-263).

Sinope Antik Kenti'nden Bir Grup İon Başlığı

Söz konusu çalışma ile tanıtılmaya ve aydınlatılmaya çalışılan Sinope antik kentinin mimarisi, heykeltıraşlık atölyeleri ve Anadolu'nun diğer önemli sanat atölyeleri ile ilişkileri konusunda bilgilerimiz hem kent hem de bölgede konu ile ilgili yapılan bilimsel çalışmaların azlığı nedeniyle şimdilik sınırlıdır ancak önümüzdeki dönemlerde gerçekleştirilecek sistemli kazı ve araştırmalarla kentin ve bölgenin Antik Dönem mimarisi ile heykeltıraşlık atölyeleri konusundaki bilgilerimizin artması mümkün olacaktır.

KATALOG

Katalog No. 1 (Resim 1a-b)

Müze Env. no.	4.1.1993
Buluntu Yeri:	Sinop Merkez
Abakus Uz.- Gen.- Yük.:	0.365 x 0.36 x 0.025m
Ön Bölüm Gen.:	0.49m
Yan Bölüm Gen.:	0.33m
Başlık Yük.:	0.12m
Volüt Gen. - Yük.:	0.145 x 0.15m
Kymation Gen. - Yük.:	0.19 x 0.07m

A/B Yüz Tanımlama: Başlığın, abakus ve volütlerinde kırılma ve aşınmalar söz konusudur. Abakus ile kanalis, düz ve bezemesizdir. Volütler, üç sarmallı ve astarsızdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Başlığın ekhinusunda üç yumurta bezemesi yer almaktadır. Uzun formlu yumurtalar doldurduğu kabuklardan belirgin bir hatla ayrılmaktadır. Ok ucu bezemeleri, ince şeritler biçimindedir. Palmetler, üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üstten geniş bir bölümünü kapatmaktadır.

Pulvinus: Pulvinus birbirine bağlı uzun ve düz yapraklar şeklinde düzenlenmiştir. Yapraklarda ana damar, dal, sap, yan damar ya da yaprak kenarları gibi detaylar vurgulanmamıştır.

Balteus: Yalancı balteus tekniği ile oluşturulmuştur.

Katalog No. 2 (Resim 2a-b)

Müze Env. no.	11.1.1997
Buluntu Yeri:	Meydan Kapı Mah.
Abakus Uz.- Gen.- Yük.:	0.365 x 0.35 x 0.035.
Ön Bölüm Gen.:	0.50m
Yan Bölüm Gen.:	0.33m
Başlık Yük.:	0.12m
Volüt Gen. - Yük.:	0.15 x 0.165m
Kymation Gen. - Yük.:	0.20 x 0.06m

A/B Yüz Tanımlama: Başlığın, abakus, ekhinus ve volütlerinde kırılma ve aşınmalar söz konusudur. Abakus ile kanalis, düz ve bezemesizdir. Volütler, üç sarmallı ve astarsızdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Başlığın ekhinusunda üç yumurta bezemesi yer almaktadır. Uzun formlu yumurtalar doldurduğu kabuklardan belirgin bir hatla ayrılmaktadır. Ok ucu bezemeleri, ince şeritler biçimindedir. Palmetler, üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üstten geniş bir bölümünü kapatmaktadır.

Pulvinus: Pulvinus uzun ve düz yapraklar şeklinde düzenlenmiştir. Büyük ana yaprakların aralarında, yine düz yapraklar şeklinde biçimlendirilmiş ara yapraklar yer almaktadır.

Balteus: Balteus büyük bir yaprağın dikey olarak yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Kenarları derince oyulmuş olan yaprağın, ana damarı dışında herhangi bir detay vurgulanmamıştır.

Katalog No. 3 (Resim 3a-b)

Müze Env. no.	6.1.1984
Buluntu Yeri:	Eski Vali Konağı Bahçesi
Abakus Uz.- Gen.- Yük.:	0.38 x 0.38 x 0.025m
Ön Bölüm Gen.:	0.51m
Yan Bölüm Gen.:	0.335m
Başlık Yük.:	0.12m
Volüt Gen. - Yük.:	0.15 x 0.16m
Kymation Gen. - Yük.:	0.21 x 0.08m

A/B Yüz Tanımlama: Başlığın, abakus ve volütlerinde kırılma ve aşınmalar söz konusudur. Abakus ile kanalis, düz ve bezemesizdir. Volütler, üç sarmallı ve astarsızdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Başlığın ekhinusunda üç yumurta bezemesi yer almaktadır. Uzun formlu yumurtalar, doldurduğu kabuklardan belirgin ve derin bir oyuyla ayrılmaktadır. Ok ucu bezemeleri ince şeritler biçimindedir. Palmetler, üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üstten geniş bir bölümünü kapatmaktadır.

Pulvinus: Pulvinus birbirine bağlı uzun ve düz yapraklar şeklinde düzenlenmiştir. Ana yaprakların aralarında yine düz yapraklar şeklinde biçimlendirilmiş ara yapraklar yer almaktadır. Yapraklarda kazıma tekniğinde ince bir çizgi şeklinde belirtilmiş ana damar dışında dal, sap, yan damar ya da yaprak kenarları gibi detaylar vurgulanmamıştır.

Balteus: Yalancı balteus tekniği ile oluşturulmuştur.

Katalog No.4 (Resim 4a-b)

Müze Env. no.	12.3.1986
Buluntu Yeri:	Çevre Araştırması
Abakus Uz.- Gen.- Yük.:	0.395 x 0.37 x 0.02m
Ön Bölüm Gen.:	0.52m
Yan Bölüm Gen.:	0.34m
Başlık Yük.:	0.13m
Volüt Gen. - Yük.:	0.15 x 0.16m
Kymation Gen. - Yük.:	0.21 x 0.08m

A/B Yüz Tanımlama: Başlığın, abakus ve volütlerinde yoğun kırılma ve aşınmalar söz konusudur. Abakus ile kanalis, düz ve bezemesizdir. Volütler, üç sarmallı ve astarsızdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Başlığın ekhinusunda üç yumurta bezemesi yer almaktadır. Uzun formlu yumurtalar doldurduğu kabuklardan belirgin bir hatla ayrılmaktadır. Ok ucu bezemeleri ince şeritler biçimindedir. Palmet motifleri üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üstten geniş bir bölümünü kapatmaktadır.

Pulvinus: Pulvinus birbirine bağlı uzun ve düz yapraklar şeklinde düzenlenmiştir. Uzun ana yaprak motiflerinin aralarında yine düz yapraklar şeklinde biçimlendirilmiş ara yapraklar yer almaktadır. Yapraklarda ana damarlar dışında dal, sap, yan damar ya da yaprak kenarları gibi detaylar vurgulanmamıştır.

Balteus: Yalancı balteus tekniği ile oluşturulmuştur.

Katalog No. 5 (Resim 5a-b)

Müze Env. no.	12.1.1999
Buluntu Yeri:	Güzelkent Helaldi
Abakus Uz.- Gen.- Yük.:	0.395 x 0.39 x 0.02m
Ön Bölüm Gen.:	0.54m
Yan Bölüm Gen.:	0.35m

Sinope Antik Kenti'nden Bir Grup İon Başlığı

Başlık Yük.:	0.13m
Volüt Gen. - Yük.:	0.16 x 0.16m
Kymation Gen. - Yük.:	0.21 x 0.075m

A/B Yüz Tanımlama: Başlığın abakus ve volütlerinde aşınma ve kırılmalar söz konusudur. Abakus ile kanalis, düz ve bezemesizdir. Volütler, üç sarmallı ve astarsızdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Başlığın ekhinusunda üç yumurta bezemesi yer almaktadır. Uzun formlu yumurtalar, doldurduğu kabuklardan belirgin ve derin bir oyuyla ayrılmaktadır. Ok ucu bezemeleri, ince şeritler biçimindedir. Ekhinusta yumurtaları her iki köşede sınırlandıran palmetler, üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üstten geniş bir bölümünü kapatmaktadır.

Pulvinus: Yanyana dizilen yaprak sıralarının, üst üste üç sıra oluşturacak şekilde yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Küçük ve sade yaprakların, ince bir şerit şeklinde vurgulanan ana damarları dışında sap, dal, yan damar ya da yaprak kenarları gibi detaylar vurgulanmamıştır.

Balteus: Ortada yer alan dışbükey kalın bantı, iki yanda sınırlandırılan yuvarlak bantlar şeklinde düzenlenmiş olan balteusun her iki ucunda, iki yana doğru açılan küçük yaprak motifleri yer almaktadır.

Katalog No. 6 (Resim 6a-b)

Müze Env. no.	2.1.1994
Buluntu Yeri:	Cumhuriyet İlköğretim Okulu Bahçesi
Abakus Uz.- Gen.- Yük.:	0.445 x 0.45 x 0.025m
Ön Bölüm Gen.:	0.61m
Yan Bölüm Gen.:	0.40m
Başlık Yük.:	0.165m
Volüt Gen. - Yük.:	0.20 x 0.215m
Kymation Gen. - Yük.:	0.21 x 0.09m

A/B Yüz Tanımlama: Başlığın, ekhinus ve volütlerinde kırılma ve aşınmalar söz konusudur. Abakusu ile kanalis, düz ve bezemesizdir. Volütler, üç sarmallı ve astarsızdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Başlığın ekhinusunda üç yumurta bezemesi yer almaktadır. Uzun formlu yumurtalar, doldurduğu kabuklardan belirgin ve derin bir oyuyla ayrılmaktadır. Ok ucu bezemeleri, ince şeritler biçimindedir. Palmetler üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üstten geniş bir bölümünü kapatmaktadır.

Pulvinus: Pulvinusun alt bölümlerde yer alan palmetler, düz yaprak şeklinde düzenlenmiş iken, abakusa doğru uzanan üst yaprakların uçları yukarı doğru hafifçe kıvrılarak sonlanmaktadır. Ana palmet yapraklarının arasında, uçları yukarı doğru hafifçe kıvrılan daha hacimli ara yapraklar yer almaktadır.

Balteus: Balteus büyük bir yaprağın dikey olarak yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Kenarları derince oyulmuş olan yaprağın alt bölümü, yanyana yerleştirilmiş yuvarlak formu tomurcuklarla sınırlandırılmıştır.

Katalog No. 7 (Resim 7a-b)

Müze Env. no.	13.12.1970
Buluntu Yeri:	?
Abakus Uz.- Gen.- Yük.:	0.59 x 0.59 x 0.04m
Ön Bölüm Gen.:	0.83m
Yan Bölüm Gen.:	0.69m
Başlık Yük.:	0.16m
Volüt Gen. - Yük.:	0.24 x 0.26m

Kymation Gen. - Yük.: 0.32 x 0.08m

A/B Yüz Tanımlama: Başlığın, abakus ve volütlerinde kırılma ve aşınmalar söz konusudur. Abakus ile kanalis, düz ve bezemesizdir. Volütler, üç sarmallı ve astarsızdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Başlığın ekhinusunda üç yumurta bezemesi yer almaktadır. Üstten düz bir biçimde kesilmiş olan uzun formlu yumurtalar, kabuklardan belirgin ve derin bir oyuyla ayrılmaktadır. Ok ucu bezemeleri, ince şeritler biçimindedir. Palmetler, üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üstten geniş bir bölümünü kapatmaktadır. **Pulvinus:** Pulvinus birbirine bağlı uzun ve düz yapraklar şeklinde düzenlenmiştir. Yapraklarda ana ve yan damarlar, derin olmayan ince çizgiler şeklinde biçimlendirilmiştir. **Balteus:** Yalancı balteus tekniği ile oluşturulmuştur.

Katalog No. 8(Resim 8a-b)

Müze Env. no. 5.3.2013
Buluntu Yeri: ?
Abakus Uz.- Gen.- Yük.: 0.59 x 0.59 x 0.04m
Ön Bölüm Gen.: 0.79m
Yan Bölüm Gen.: 0.52m
Başlık Yük.: 0.18m
Volüt Gen. - Yük.: 0.24 x 0.26m
Kymation Gen. - Yük.: 0.32 x 0.08m

A/B Yüz Tanımlama: Başlığın, abakus ve volütlerinde küçük kırılma ve aşınmalar söz konusudur. Abakus ile kanalis, düz ve bezemesizdir. Volütler, üç sarmallı ve astarsızdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Başlığın ekhinusunda üç yumurta bezemesi yer almaktadır. Uzun formlu yumurtalar, doldurduğu kabuklardan belirgin ve derin bir oyuyla ayrılmaktadır. Ok ucu bezemeleri, ince şeritler biçimindedir. Palmetler, üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üstten geniş bir bölümünü kapatmaktadır. **Pulvinus:** Pulvinus birbirine bağlı çizgisel yapraklar şeklinde düzenlenmiştir. Yaprak motifleri ve detayları, çizgisel hatlarla belirtilmiştir. Yaprakların balteusa yakın merkez bölümlerden yuvarlak hatlarla başlayan yapraklar, yukarıya doğru iki yana açılarak ilerlemektedir. Yaprak merkezinde küçük bir yaprak motifi şeklinde biçimlendirilmiş tomurcuklar yer almaktadır. Pulvinus bu haliyle küçük bir buketi andırmaktadır. **Balteus:** Yalancı balteus tekniği ile oluşturulmuştur.

Katalog No. 9 (Resim 9a-b)

Müze Env. no. 5.13.1984
Buluntu Yeri: Alaadin Cami Avlusu
Abakus Uz.- Gen.- Yük.: 0.59 x 0.59 x 0.04
Ön Bölüm Gen.: 0.70
Yan Bölüm Gen.: 0.48
Başlık Yük.: 0.18
Volüt Gen. - Yük.: 0.24 x 0.26
Kymation Gen. - Yük.: 0.32 x 0.08

A/B Yüz Tanımlama: Başlığın, abakus ve volütlerinde yoğun kırılma ve aşınmalar söz konusudur. Abakus ile kanalis, düz ve bezemesizdir. Volütler, üç sarmallı ve astarsızdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Başlığın ekhinusunda üç yumurta bezemesi yer almaktadır. Uzun formlu yumurtalar, doldurduğu kabuklardan belirgin ve derin bir oyuyla ayrılmaktadır. Ok ucu bezemeleri, ince şeritler biçimindedir. Palmetler, üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üstten geniş bir bölümünü kapatmaktadır.

Sinope Antik Kenti'nden Bir Grup İon Başlığı

Pulvinus: Pulvinus birbirine bağlı çizgisel yapraklar şeklinde düzenlenmiştir. Yaprak motifleri ve detayları, çizgisel hatlarla belirtilmiştir. Yaprakların balteusa yakın merkez bölümlerden yuvarlak hatlarla başlayan yapraklar, yukarıya doğru iki yana açılarak ilerlemektedir. Yaprak merkezinde küçük bir yaprak şeklinde biçimlendirilmiş tomurcuklar yer almaktadır. Yapraklarda ana damarlar, derin olmayan ince çizgiler şeklinde biçimlendirilmiştir. Pulvinus bu haliyle küçük bir buketi andırmaktadır.

Balteus: Yalancı balteus tekniği ile oluşturulmuştur.

Katalog No. 10 (Resim 10a-b)

Müze Env. no.	3.1.1992
Buluntu Yeri:	Tersane Mevki
Abakus Uz.- Gen.- Yük.:	0.59 x 0.59 x 0.04
Ön Bölüm Gen.:	0.81
Yan Bölüm Gen.:	0.52
Başlık Yük.:	0.28
Volüt Gen. - Yük.:	0.24 x 0.26
Kymation Gen. - Yük.:	0.32 x 0.08

A/B Yüz Tanımlama: Başlığın, abakus ve volütlerinde küçük kırılma ve aşınmalar söz konusudur. Abakus ile kanalis, düz ve bezemesizdir. Volütler, üç sarmallı ve astarsızdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Başlığın ekhinusunda üç yumurta bezemesi yer almaktadır. Uzun formlu yumurtalar, doldurduğu kabuklardan belirgin ve derin bir oyuyla ayrılmaktadır. Ok ucu bezemeleri, ince şeritler biçimindedir. Palmetler, üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üstten geniş bir bölümünü kapatmaktadır. Palmet çanakları belirgindir.

Pulvinus: Pulvinus uzun ve düz yapraklar şeklinde düzenlenmiştir. Büyük ana yaprakların aralarında yine düz yapraklar şeklinde biçimlendirilmiş ara yaprak motifleri yer almaktadır. Yapraklarda kazıma tekniğinde ince bir çizgi şeklinde belirtilmiş ana damar dışında dal, sap, yan damar ya da yaprak kenarları gibi detaylar vurgulanmamıştır.

Balteus: Yalancı balteus tekniği ile oluşturulmuştur.

Katalog No. 11 (Resim 11a-b)

Müze Env. no.	47.1.1977
Buluntu Yeri:	Temel Kazısı (?)
Abakus Uz.- Gen.- Yük.:	0.56 x 0.60 x 0.04m
Ön Bölüm Gen.:	0.79m
Yan Bölüm Gen.:	0.52m
Başlık Yük.:	0.29m
Volüt Gen. - Yük.:	0.24 x 0.26m
Kymation Gen. - Yük.:	0.32 x 0.08m

A/B Yüz Tanımlama: Başlığın, abakus ve volütlerinde küçük kırılma ve aşınmalar söz konusudur. Abakus ile kanalis düz ve bezemesizdir. Volütler, üç sarmallı ve astarsızdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Başlığın ekhinusunda üç yumurta bezemesi yer almaktadır. Uzun formlu yumurtalar kabuklardan belirgin ve derin bir oyuyla ayrılmaktadır. Ok ucu bezemeleri, ince şeritler biçimindedir. Palmetler, üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üstten geniş bir bölümünü kapatmaktadır. Palmet çanakları belirgindir.

Pulvinus: Pulvinus uzun ve düz yapraklar şeklinde düzenlenmiştir. Büyük ana yaprakların aralarında yine düz yapraklar şeklinde biçimlendirilmiş tomurcuk yapraklar yer almaktadır. Yapraklarda kazıma tekniğinde ince bir çizgi şeklinde belirtilmiş ana damar dışında dal, sap, yan damar ya da yaprak kenarları gibi detaylar vurgulanmamıştır.

Balteus: Üst üste yerleştirilmiş yalın iki büyük yaprağın dikey olarak yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Balteusun tam ortasında ana damarlar çizgisel hatlarla belirtilmiştir.

Katalog No. 12 (Resim 12a-b)

Müze Env. no.	13.11.1970
Bulutnu Yeri:	?
Abakus Uz.- Gen.- Yük.:	0.59 x 0.59 x 0.04m
Ön Bölüm Gen.:	0.58m
Yan Bölüm Gen.:	0.52m
Başlık Yük.:	0.24m
Volüt Gen. - Yük.:	0.24 x 0.26m
Kymation Gen. - Yük.:	0.32 x 0.08m

A/B Yüz Tanımlama: Başlığın, abakus ve volütlerinde küçük kırılma ve aşınmalar söz konusudur. Abakus ile kanalis, düz ve bezemesizdir. Volütler, üç sarmallı ve astarsızdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Başlığın ekhinusunda üç yumurta bezemesi yer almaktadır. Uzun formulu yumurtalar kabuklardan belirgin ve derin bir oyguyula ayrılmaktadır. Ok ucu bezemeleri, ince şeritler biçimindedir. Palmetler, üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üstten geniş bir bölümünü kapatmaktadır. Uçları belirgin şekilde yukarı ve içe doğru kıvrılan palmet yaprakları, ince yapraklı ve plastik görünümlüdür. Palmet çanakları belirgindir.

Pulvinus: Pulvinus birbirine bağlı olarak kesintisiz devam eden yaprak sıraları şeklinde düzenlenmiştir. İki yana açılan düz yaprakların aralarında, yine uzun ve düz yapraklar şeklinde düzenlenmiş ara yapraklar yer almaktadır.

Balteus: Kalın bir bant motifi şeklinde düzenlenmiş olan balteusun merkezinde üst üste yerleştirilmiş yarım ay şeklinde bir görüntüye sahip, iç bükey profiller yer almaktadır.

Katalog No. 13 (Resim 13a-b)

Müze Env. no.	21.1.1977
Bulutnu Yeri:	?
Abakus Uz.- Gen.- Yük.:	0.52x 0.52 x 0.04m
Ön Bölüm Gen.:	0.79m
Yan Bölüm Gen.:	0.56m
Başlık Yük.:	0.24m
Volüt Gen. - Yük.:	0.24 x 0.26m
Kymation Gen. - Yük.:	0.32 x 0.08m

A/B Yüz Tanımlama: Başlığın, abakus ve volütlerinde küçük kırılma ve aşınmalar söz konusudur. Abakus ile kanalis, düz ve bezemesizdir. Volütler, üç sarmallı ve astarsızdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Başlığın ekhinusunda üç yumurta bezemesi yer almaktadır. Uzun formulu yumurtalar kabuklardan belirgin ve derin bir oyguyula ayrılmaktadır. Ok ucu bezemeleri, ince şeritler biçimindedir. Palmetler üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üstten geniş bir bölümünü kapatmaktadır. Uçları yukarı doğru kıvrılan palmet yaprakları kalın yapraklı ve plastik görünümlüdür. Palmet çanakları belirgindir.

Pulvinus: Pulvinus uzun ve düz yapraklar şeklinde düzenlenmiştir. Büyük ana yaprakların aralarında yine düz yapraklar şeklinde biçimlendirilmiş ara yapraklar yer almaktadır. Yaprakların ana ana damarları derin olmayan oldukça ince ve çizgisel hatlarla belirtilmiştir.

Balteus: Balteus yuvarlak hatlı düz bir bant şeklinde biçimlendirilmiştir.

Katalog No. 14 (Resim 14a-b)

Müze Env. no.	13.13.1970
----------------------	------------

Sinope Antik Kenti'nden Bir Grup İon Başlığı

Buluntu Yeri:	?
Abakus Uz.- Gen.- Yük.:	0.59 x 0.59 x 0.04m
Ön Bölüm Gen.:	0.79m
Yan Bölüm Gen.:	0.52m
Başlık Yük.:	0.18m
Volüt Gen. - Yük.:	0.24 x 0.26m
Kymation Gen. - Yük.:	0.32 x 0.08m

A/B Yüz Tanımlama: Başlığın, abakus ve volütlerinde küçük kırılma ve aşınmalar söz konusudur. Abakus ile kanalis, düz ve bezemesizdir. Volütler, üç sarmallı ve astarsızdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Başlığın ekhinusunda üç yumurta bezemesi yer almaktadır. Uzun formulu yumurtalar kabuklardan belirgin ve derin bir oyuyla ayrılmaktadır. Ok ucu bezemeleri, ince şeritler biçimindedir. Palmetler, üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üstten geniş bir bölümünü kapatmaktadır. Uçları yukarı doğru kıvrılan palmet yaprakları kalın yapraklı ve plastik görünümlüdür.

Pulvinus: Pulvinus uzun ve düz yapraklar şeklinde düzenlenmiştir. Büyük ana yaprakların aralarında yine düz yapraklar şeklinde biçimlendirilmiş ara yapraklar yer almaktadır. Yaprakların ana damarları derin olmayan oldukça ince ve çizgisel hatlarla belirtilmiştir.

Balteus: Yalancı balteus tekniği ile oluşturulmuştur.

Katalog No. 15 (Resim 15a-b)

Müze Env. no.	6.01.2002
Buluntu Yeri:	Sinop-Merkez
Abakus Uz.- Gen.- Yük.:	0.59 x 0.59 x 0.04m
Ön Bölüm Gen.:	0.79m
Yan Bölüm Gen.:	0.52m
Başlık Yük.:	0.28m
Volüt Gen. - Yük.:	0.24 x 0.26m
Kymation Gen. - Yük.:	0.32 x 0.08m

A/B Yüz Tanımlama: Başlığın, sol yarısı tamamen kırılmıştır. Abakus ile kanalis, düz ve bezemesizdir. Volütler, üç sarmallı ve astarsızdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Başlığın ekhinusunda üç yumurta motifi yer almaktadır. Uzun formulu yumurta bezemeleri kabuklardan belirgin ve derin bir oyuyla ayrılmaktadır. Yukarıdan aşağıya doğru düz uzanan ince şeritler biçiminde şekillendirilen ok ucu bezemesinin kanatları vurgulanmıştır. Palmetler üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üst bölümünü kapatmaktadır. Uçları yukarı doğru kıvrılan palmet yaprakları kalın yapraklı ve plastik görünümlüdür.

Pulvinus: Pulvinus yanyana yerleştirilmiş akantus yapraklarının arasına yerleştirilmiş olan daha küçük boyutlu ara akantus yapraklarından oluşmaktadır. Ana yaprakların damarları derin olmayan oldukça ince ve çizgisel hatlarla belirtilmiştir.

Balteus: Büyük bir akantus yaprağının her iki polsteri ortada dikey olarak sarmasıyla oluşturulmuştur.

Katalog No. 16 (Resim 16a-b)

Müze Env. no.	30.1.1977
Buluntu Yeri:	Alaçam Köyü
Abakus Uz.- Gen.- Yük.:	0.57 x 0.54.5 x 0.04m
Ön Bölüm Gen.:	0.76m
Yan Bölüm Gen.:	0.52m
Başlık Yük.:	0.27m

Volüt Gen. - Yük.: 0.24 x 0.26m

Kymation Gen. - Yük.: 0.32 x 0.08m

A/B Yüz Tanımlama: Başlığın, abakus, ekhinus ve volütlerinde küçük kırılma ve aşınmalar söz konusudur. Abakus ile kanalis, düz ve bezemesizdir. Volütler, üç sarmallı ve astarsızdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Başlığın ekhinusunda üç yumurta bezemesi yer almaktadır. Zeminden büyük oranda ayrılmış olan uzun formlu yumurta bezemeleri kabuklardan bağımsız, plastik ve daha canlı bir görüntüye sahiptir. Ok ucu bezemeleri ince şeritler biçimindedir. Palmetler, üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üstten geniş bir bölümünü kapatmaktadırlar. Uçları yukarı doğru kıvrılan palmet motifleri kalın yapraklı ve plastik görünümündedir.

Pulvinus: Pulvinus yanyana yerleştirilmiş akantus yapraklarının arasına yerleştirilmiş olan daha küçük boyutlu ara akantus yapraklarından oluşmaktadır. Ana yaprakların damarları derin olmayan oldukça ince ve çizgisel hatlarla belirtilmiştir.

Balteus: Balteus kenarlarda dönmüş bantlarla sınırlandırılmış, yanyana iki düz bant şeklinde düzenlenmiştir.

Katalog No. 17 (Resim 17a-b)

Müze Env. no. 13.10.1970

Buluntu Yeri: ?

Abakus Uz.- Gen.- Yük.: 0.57 x 0.54.5 x 0.04m

Ön Bölüm Gen.: 0.79m

Yan Bölüm Gen.: 0.52m

Başlık Yük.: 0.18m

Volüt Gen. - Yük.: 0.24 x 0.26m

Kymation Gen. - Yük.: 0.32 x 0.08m

A/B Yüz Tanımlama: Başlığın, abakus ve volütlerinde yoğun kırılma ve aşınmalar söz konusudur. Abakus ile kanalis, düz ve bezemesizdir. Volütler, üç sarmallı ve astarsızdır. Volüt gözleri, düz bir nokta şeklinde biçimlendirilmiştir. Başlığın ekhinusunda üç yumurta bezemesi yer almaktadır. Zeminden büyük oranda ayrılmış olan uzun formlu yumurta bezemeleri kabuklardan bağımsız, plastik ve daha canlı bir görüntüye sahiptirler. Ok ucu bezemeleri ince şeritler biçimindedir. Palmetler, üç yapraklıdır ve köşe yumurtalarının üstten geniş bir bölümünü kapatmaktadırlar. Uçları yukarı doğru kıvrılan palmet motifleri kalın yapraklı ve plastik görünümündedir.

Pulvinus: Pulvinus yanyana yerleştirilmiş akantus yapraklarının arasına yerleştirilmiş olan daha küçük boyutlu ara akantus yapraklarından oluşmaktadır. Ana yaprakların damarları derince işlenmiş düz bir çizgi şeklinde belirtilmiştir.

Balteus: Büyük bir yaprağının her iki polsteri ortada dikey olarak sarmasıyla oluşturulmuştur. Yaprak kenarları ve ana damar çizgisel hatlarla derince işlenmiştir.

KAYNAKÇA

Strabon, *Antik Anadolu Coğrafyası. Geographika: XII-XIII-XIV* (Çev. A. Pekman 2000). İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Akurgal, E. (1956). Sinop Kazıları. *TAD, VI* (1), 47-61.

Akurgal, E. ve Budde, L. (1956). *Vorläufiger Bericht über die Ausgrabungen in Sinope*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Sinope Antik Kenti'nden Bir Grup İon Başlığı

Albustanlıoğlu, T. (2006). *Dokimeion Işığında Roma İmparatorluk Döneminde Mermer Kullanımı. İmparatorluk Yönetimindeki Anadolu Mermer Ocaklarının İşletme Stratejisi ve Organizasyonu* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Asgari, N. (1978). Roman and Early Byzantine Marble Quarries of Proconnesus. E. Akurgal (Ed.). *Proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology*, 23-30/IX/1973 içinde (s. 467- 480). Ankara: Türk Tarih Kurumu.

Barat, C. (2012). La ville de Sinope, réflexions historiques et archeologiques. D. K. Tezgör (Ed.). *Sinope. The Results of Fifteen Years of Research Proceedings of the International Symposium, 7-9 May 2009* içinde (s. 25-64). Leiden-Boston: Brill.

Başaran, C. (1990). Mimari Bezemeler Işığında M. S. II. yy. İonia ve Pamphylia'sı. *Türk Tarih Kongresi, X(I)*, 231-238.

Billot, M. F. (2012). Terrescutes architecturales de Sinope de l'époque archaïque à l'époque hellénistique. D. K. Tezgör (Ed.). *Sinope. The Results of Fifteen Years of Research Proceedings of the International Symposium, 7-9 May 2009* içinde (s. 217-359). Leiden-Boston: Brill.

Bingöl, O. (1980). *Das ionische Normalkapitell in hellenistischer und römischer Zeit in Kleinasien*, IstMitt Beiheft 20. Tübingen: Verlag Ernst Wasmuth.

Boysal, Y. (1959). Sinop'un En Eski Buluntuları ve Kolonizasyonu Hakkında. *TAD, VIII* (2), 23-29.

Bryer, A. ve Winfield, D. (1985). *The Byzantine Monuments and Topography of the Pontos*. Washington: Dumbarton Oaks Publication.

Can, B. (2005). Antoninler Dönemi Baroğu Işığında Aspendos Tiyatrosu Bezemeleri. *ADALYA, VIII*, 89-119.

Coulton, J. J. (1976). *The Architectural Development of the Greek Stoa*. Oxford: Clarendon Press.

Erzen, A. (1956). Sinop Kazısı 1953 Yılı Çalışmaları. *TAD, VI* (1), 69-72.

French, D. H. (2004). *The Inscriptions of Sinope. Part I: Inscriptions*. Bonn: Verlag Dr. Rudolf Habelt.

Gülbay, O. (2009). *Anadolu'da İmparator Hadrian Dönemi İmar Faaliyetleri* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Güven, S. (2003). Evolution of Colonnaded Avenues in the Roman Cityspace: Role of Cilicia. *OLBA, VIII*, 2003, 39-55.

Karaosmanoğlu, M. (1996). *Anadolu Mimari Bezemeleri. Roma Çağı Yumurta Dizisi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Koçel Erdem, Z. (1995). *Anadolu Hadrian Dönemi Mimari Bezemeleri* (M.S. 117-138) (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Mansel, A. M. (1958). 1957 Senesi Side ve Perge Kazıları. *TAD, VIII*(1), 1958, 14-16.

Mert, İ. H. (2002). Konya Arkeoloji Müzesi'ndeki İon Başlıkları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8, 248-269.

Özdizbay, A. (2012). *Perge'nin M. S. 1. - 2. Yüzyıllardaki Gelişimi*. ADALYA Ek Yayın Dizisi 10. İstanbul: MAS Matbaacılık.

Thomas, E. (2007). *Monumentality and the Roman Empire. Architecture in the Antonine Age*. Oxford: Oxford University Press.

Ward Perkins, J. B. (1974). *Cities of Ancient Greece and Italy: Planning in Classical Antiquity*. London: Sidgwick & Jackson.

Ward Perkins, J. B. (1981). *Roman Imperial Architecture*. USA: Yale University Press.

Vandeput, L. (1997). *The Architectural Decoration in Roman Asia Minor. Sagalassos: a Case Study*. Leuven: Brepols Publisher.

Verneur, J. T. (1826). *Journal des voyages, decouvertes et navigations modernesou archives geographiques*. Paris.

Resim 1a-b

Resim 2a-b

Resim 3a-b

Resim 4a-b

Resim 5a-b

Resim 6a-b

Resim 7a-b

Resim 8a-b

Sinope Antik Kenti'nden Bir Grup İon Başlığı

Resim 9a-b

Resim 10a-b

Resim 11a-b

Resim 12a-b

Resim 13a-b

Resim 14a-b

Resim 15a-b

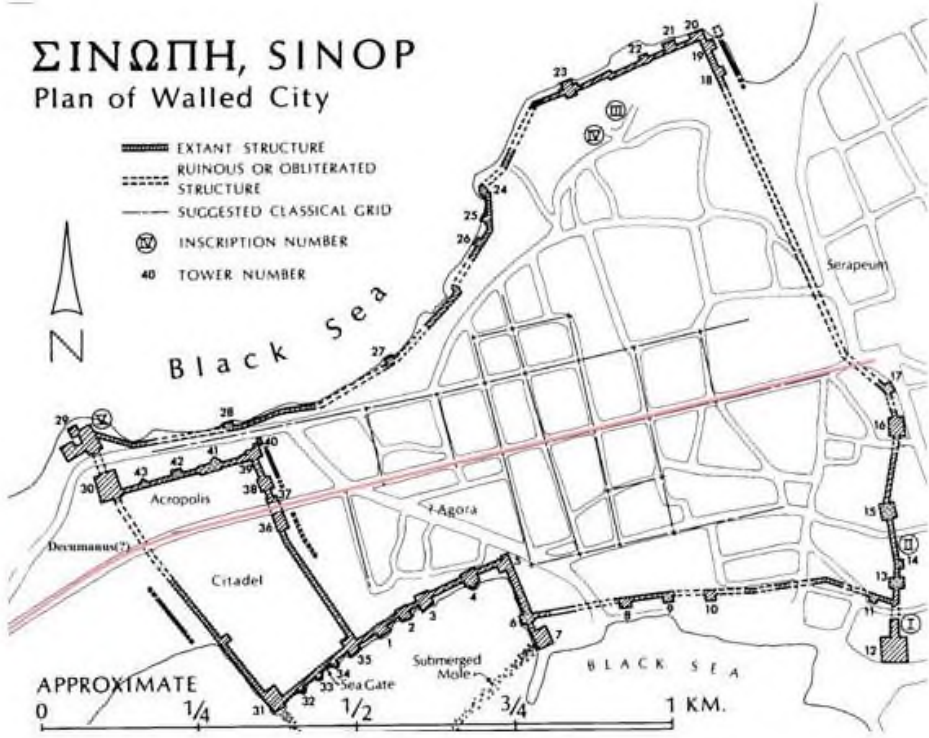

Resim 16a-b

Resim 17a-b

Sinope Antik Kenti'nden Bir Grup İon Başlığı

Resim 18 (Bryer ve Winfield 1985, 88 Resim 4)